

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และคณะทำงานด้านข้อมูลรายการร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐-๒๒๔๔-๑๓๙๘

เรื่อง	สนธิสัญญามาร์ราเคช
ผู้เรียบเรียง	นางสาวบุษราภรณ์ อัครนิธิยานนท์ บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สำนักวิชาการ
ออกอากาศ	กันยายน ๒๕๖๐

สนธิสัญญามาร์ราเคช (Marrakesh Treaty) หรือชื่อเต็มคือ สนธิสัญญามาร์ราเคช เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานที่มีการโฆษณาแล้ว สำหรับคนตาบอด คนพิการทางการเห็น หรือคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ (Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired, or Otherwise Print Disabled : MVT) เป็นสนธิสัญญาที่องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization : WIPO) ให้การรับรองไว้เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๖ มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสิ่งพิมพ์สำหรับคนตาบอด ผู้มีความบกพร่องทางการเห็น มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙ มีรัฐภาคีจำนวน ๒๖ ประเทศ และร่วมลงนามจำนวน ๖๓ ประเทศ สำหรับสิทธิของรัฐภาคีจะสามารถทำซ้ำ แจกจ่ายหรือจำหน่าย รวมถึงเผยแพร่งานที่มีโฆษณาแล้ว (Publish Work) ที่อยู่ในรูปแบบซึ่งทุกคนรวมถึงคนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ รัฐภาคีสามารถแลกเปลี่ยนงานดังกล่าวข้ามพรมแดนได้โดยผ่านองค์กรที่ได้รับการรับรอง ภายใต้เงื่อนไขการนำเข้า ทำซ้ำ หรือตัดแปลง ซึ่งต้องกระทำโดยหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น และไม่สามารถนำมาแปลเป็นภาษาของตนเองได้ ต้องใช้ภาษาต้นฉบับเท่านั้น รวมถึงสามารถส่งต่อเอกสารงานที่ทำซ้ำหรือตัดแปลง อันมีลิขสิทธิ์ให้แก่รัฐภาคีอื่นได้เพียงครั้งเดียว

ในบริบทประเทศไทย สนธิสัญญาดังกล่าว มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๒ (๙) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงการระบุหน่วยงานที่จะสามารถนำเข้าข้อมูลอย่างชัดเจน และประเภทความพิการที่สามารถเข้าถึงข้อมูลเอกสารที่มีลิขสิทธิ์ ขณะที่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ มีความเห็นให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบหลักการลงนามต่อสนธิสัญญาฯ และวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๙ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอขอความเห็นชอบดำเนินงานเกี่ยวกับสนธิสัญญาฯ และให้กระทรวงพาณิชย์รับความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่เห็นควรศึกษากฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ หากจะมีการยื่นภาคยานุวัติสารอันเป็นขั้นตอนการแสดงความเห็นชอบสนธิสัญญาฯ เมื่อใด ให้กระทรวงพาณิชย์นำเรื่องดังกล่าวเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง

วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ส่งสนธิสัญญาฯ เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา โดยบรรจุเป็นวาระในการประชุมครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐ ที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบสนธิสัญญาฯ ดังกล่าว ทั้งนี้ สมาชิกต่างให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า สนธิสัญญาฯ เป็นสนธิสัญญาที่มีความสำคัญ ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์อย่างมากหากเข้าเป็นภาคี

คนที่ขาดโอกาส เช่น คนตาบอด สายตาเลือนราง คนสูงอายุที่มีปัญหาในการอ่านหนังสือ จะเข้าถึงสื่อสิ่งพิมพ์ได้สะดวก ได้รับความรู้ ข้อมูล ที่มีลักษณะอ่านง่าย และเข้าถึงได้ง่าย

สำหรับขั้นตอนการเข้าเป็นภาคีของประเทศไทยตามสนธิสัญญามาร์ราเคซฯ อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อส่งต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาอีกครั้ง และให้กระทรวงการต่างประเทศ จัดทำและดำเนินการยื่นภาคยานุวัติสารต่อผู้อำนวยการใหญ่ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกต่อไป

อาจกล่าวได้ว่า หากประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสถิติสัญญามาร์ราเคซฯ นี้ จักเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสนับสนุนให้คนพิการทุกประเภทความพิการ ได้รับความรู้ เรียนรู้ และเป็นช่องทางให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากงานที่เป็นลิขสิทธิ์ สามารถนำเอกสารอันเป็นลิขสิทธิ์ มาทำซ้ำ ดัดแปลง ทำเป็นอักษรเบรลล์ หรือหนังสือเสียง เพื่อให้คนพิการทางการเห็น ได้รับความรู้ และเข้าใจเท่าเทียมกับคนอื่น เป็นการส่งเสริมโอกาสของคนพิการให้เข้าถึงสื่อสิ่งพิมพ์อันเป็นลิขสิทธิ์อย่างเท่าเทียมกับคนทั่วไป และเปลี่ยนแนวคิดของคนพิการเป็นพลังของสังคมต่อไป

บรรณานุกรม

- “พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘” (๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๖ ก, น. ๑๔.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (๒๑ เมษายน ๒๕๖๐). **บันทึกการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๗/ ๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐**. สืบค้น ๑๕ กันยายน ๒๕๖๐ จาก http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla2557/m042159.pdf
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (๒๕๖๐). **สนธิสนธิสัญญาการค้าเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานที่มีการโฆษณาแล้ว สำหรับคนตาบอด คนพิการทางการเห็น หรือคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ)**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (๑๙ เมษายน ๒๕๕๙). **ขอความเห็นชอบหลักการการลงนามต่อสนธิสัญญามาร์ราเคช เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานที่มีการโฆษณาแล้ว สำหรับคนตาบอด คนพิการทางการเห็น หรือคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์**. สืบค้นจาก ฐานข้อมูลมติคณะรัฐมนตรี.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (๒๕ เมษายน ๒๕๖๐). **พม. เปิดเผยหลัง สนช. ให้ความเห็นชอบ “สนธิสัญญาการค้า” ด้วยคะแนน ๑๙๘ เสียง**. สืบค้น ๑๕ กันยายน ๒๕๖๐ จาก <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/3292>